

Sygn. akt III UK 331/18

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska

w sprawie z odwołania W. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

o emeryturę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 18 lipca 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 7 czerwca 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 czerwca 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w R. od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 20 czerwca 2017 r., który – zmieniając decyzję z dnia 23 stycznia 2017 r. – przyznał W. B. prawo do emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270) w związku z pkt 3 działu III wykazu A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.; dalej „rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983 r.”). Do stażu pracy w warunkach szczególnych Sąd zaliczył wynoszący 16 lat, 5 miesięcy i 20 dni okres zatrudnienia

wnioskodawcy jako traktorzysty-kombajnisty w Gospodarstwie Rolno-Przemysłowym Zasobu Własności Skarbu Państwa w O. od dnia 18 kwietnia 1979 r. do dnia 31 października 1995 r. Na podstawie opinii biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy przyjął bowiem, że praca wnioskodawcy na stanowisku kierowcy ciągnika przy pracach polowych (w rolnictwie) odpowiadała warunkom postawionym w wykazie A, dziale VIII, pod poz. 3 załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Praca ta była wykonywana w szczególnych warunkach, gdyż jako kierowca ciągnika przy pracach polowych był narażony na szkodliwe dla organizmu przekroczenie norm hałasu oraz na długotrwałe drgania w większym stopniu niż kierujący ciągnikami przy pracach w transporcie. W subsumcji tego przepisu nie pominął także zagrożeń chemicznych w związku z kontaktem ze środkami ochrony roślin, nawozami sztucznymi, paliwami i smarami, tj. warunków pracy, które prowadzą do wcześniejszego ziszczenia się ryzyka emerytalnego.

Sąd Apelacyjny ocenił postępowanie dowodowe przeprowadzone przed Sądem pierwszej instancji jako obszerne i wnikliwe, co stwierdziwszy, przejął jego wynik w całości. Powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2014 r., I UK 314/13 (OSNP 2015 nr 5, poz. 66), w którym uznano za wykonywaną w warunkach szczególnych pracę przyporządkowaną w załączniku A do rozporządzenia z dnia 2 lutego 1983 r. do innego działu przemysłu niż ten, w którym jest świadczona, gdy stopień szkodliwości lub uciążliwości tego rodzaju pracy nie wykazywał żadnych różnic w innej branży, w której pracownik był zatrudniony. Porównał także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2014 r., I UK 337/13 (niepubl.); z dnia 5 kwietnia 2016 r., I UK 144/15 (niepubl.); z dnia 21 lutego 2018 r., III UK 26/17 oraz z dnia 29 czerwca 2017 r., III UK 169/16, i ocenił, że czynniki szkodliwe i uciążliwe niewątpliwie mogą niekorzystnie wpływać na organizm kierowcy ciągnika wykonującego prace polowe, oraz że praca ta wymaga wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia, takiej samej jakiej wymaga się od kierowców ciągników w transporcie, toteż na obu tych stanowiskach pracownicy spełniają wymagania określone w art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach.

Skarga kasacyjna organu rentowego została oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego tj. art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy o

emeryturach i rentach w powiązaniu z § 4 ust. 1 oraz § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w związku z wykazem A, działem VIII, pkt 3 załącznika do rozporządzenia. Skarżący zarzucił błędną wykładnię tych przepisów i niewłaściwe ich zastosowanie „prowadzące do uznania, że ubezpieczony spełnił wszystkie warunki nabycia prawa do emerytury, w tym legitymuje się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych, co stanowi konsekwencję nieuzasadnionego zaliczenia do stażu pracy okresu zatrudnienia w Gospodarstwie Rolno - Przemysłowym Zasobu Własności Skarbu Państwa w O. w okresie od 18 kwietnia 1979 r. do 31 października 1995 r. na stanowisku kierowcy ciągnika”.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, organ rentowy odwołał się do potrzeby wykładni przepisów ujętych w podstawie skargi, wskazując na rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych w zakresie kwalifikacji pracy kierowcy ciągnika wykonującego prace polowe jako pracy w warunkach szczególnych. W ocenie skarżącego, „istnieją rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych (w szczególności sądów apelacyjnych) i sprzeczne rozstrzygnięcia w sprawach o takich samych lub bardzo podobnych stanach faktycznych, tymczasem zgodnie z wykładnią zaprezentowaną w orzecznictwie Sądu Najwyższego, praca kierowcy ciągnika wykonującego prace polowe nie jest pracą wymienioną w dziale VIII pod poz. 3 wykazu A, a Sąd Najwyższy niejednokrotnie podkreślał, że przyporządkowanie w przywołanym wykazie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w warunkach szczególnych (stanowiskowo-branżowy charakter wykazu)”. Jednocześnie skarżący stwierdził, że „gdy stopień uciążliwości nie wykazuje żadnych różnic w zależności od branży, to brak jest podstaw do negowania kwalifikacji pracy, jako pracy w warunkach szczególnych tylko dlatego, że w załączniku do rozporządzenia praca ta przyporządkowana została do innego działu przemysłu”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Panuje zgoda co do tego, że jeżeli treść przepisów regulujących nierozstrzygniętą w sposób zdecydowany kwestię prawną budzi poważne wątpliwości lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, to może zachodzić potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Skarżący, uzasadniając przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, trafnie uwypuklił różnice stanowisk judykatury co do traktowania pracy kierowców ciągników rolniczych wykonujących tzw. prace polowe jako pracy w szczególnych warunkach. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwaliła się wykładnia poz. 3, działu VIII wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. wyłączająca tożsamość pracy kierowcy ciągnika w transporcie z pracą traktorzysty w rolnictwie w aspekcie możliwości jednakowej ich kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach (por. niepublikowane wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2013 r., I UK 172/13; z dnia 5 maja 2016 r., III UK 121/15; z dnia 12 października 2016 r., III UK 1/16; z dnia 15 listopada 2016 r., II UK 397/15; z dnia 16 grudnia 2016 r., II UK 512/15; z dnia 26 stycznia 2017 r., III UK 51/16; z dnia 9 lutego 2017 r., III UK 66/16; z dnia 16 lutego 2017 r., II UK 730/15; z dnia 23 lutego 2017 r., I UK 43/16; z dnia 20 kwietnia 2017 r., I UK 154/16; z dnia 17 maja 2017 r., III UK 122/16; z dnia 29 czerwca 2017 r., III UK 166/16; z dnia 29 czerwca 2017 r., III UK 169/16; z dnia 18 stycznia 2018 r., I UK 522/16; z dnia 7 marca 2018 r.).

Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że o ile kwalifikacja pracy kierowcy ciągnika w transporcie opiera się na prawnym domniemaniu narażenia na działanie szkodliwych czynników, o tyle wykonywanie pracy w szczególnych warunkach na stanowisku nieobjętym wykazem co do rodzaju pracy i działu przemysłu, jest faktem, który wymaga udowodnienia przez stwierdzenie stałego i w pełnym wymiarze czasu pracy narażenia na działanie szkodliwych czynników przypisanych do prac wykonywanych w dziale przemysłu, w którym zaliczane są do pracy w szczególnych warunkach. Decydujące jest narażenie na działanie szkodliwych czynników równe narażeniu pracowników innego działu przemysłu wykonujących takie same prace zaliczane do pracy w szczególnych warunkach, po udowodnieniu, że obciążenie psychofizyczne kierowcy ciągnika rolniczego związane z pracą było

takie samo jak obciążenie kierowcy ciągnika w transporcie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2014 r., I UK 314/13, OSNP 2015 nr 5, poz. 66 i niepublikowane z dnia 25 marca 2014 r., I UK 337/13; z dnia 5 maja 2016 r., III UK 131/15; z dnia 23 lutego 2017 r., I UK 76/16; z dnia 25 kwietnia 2017 r., II UK 177/16; z dnia 5 maja 2016 r., III UK 132/15; z dnia 31 sierpnia 2017 r., III UK 185/16; z dnia 13 lipca 2016 r., I UK 218/15; z dnia 31 stycznia 2017 r., II UK 672/15, i z dnia 12 marca 2019 r., III UK 72/18).

Odmienna treść przytoczonych przez skarżącego wyroków, które można zaliczyć do jednego z wymienionych nurtów orzecznictwa, wynika z odmiennych ustaleń faktycznych, zatem nie są to orzeczenia ujawniające rozbieżność rozumianą jako przyczyna przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, OSNC 2016 nr 2, poz. 29).

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).